

ایران شناسی

با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت گردی و زمین گردشگری

جلد ۳

امنه جنوبی البرز

استانهای تهران، البرز، قزوین و سمنان

پیشکش به همه ایرانیانی که در خلق فرهنگ و تمدن ایران نقش آفرینی کرده‌اند و در دل آرزوی
آبادانی و سرافرازی ایران عزیز را دارند

پدیدآورندگان

دکتر منصور قربانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و مدیر مرکز پژوهشی زمین شناسی پارس آراین زمین)

دکتر مژگان صالحی یزدی

(کارشناس ارشد زمین شناسی پترولوژی و اقتصادی مرکز پژوهشی زمین شناسی پارس آراین زمین)

سرشناسه: قربانی، منصور، ۱۳۴۰.

عنوان و نام پدیدآورندگان: ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری، جلد ۳، دامنه جنوبی البرز، استان‌های تهران، البرز، قزوین و سمنان، نویسندگان: منصور قربانی و مؤگان صالحی یزدی.

مشخصات نشر: تهران، آراین زمین، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۸۳ ص. مصور، رنگی.

شابک: ۷۰۰۰۰۰ ریال، ۶-۳۰-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸، دوره ۲-۲۵-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: گردشگری ایران زمین، دامنه جنوبی البرز

شناسه افزوده: صالحی یزدی، مؤگان.

رده‌بندی کتبی: ۱۳۹۷ ۹۴۷ ق ۹۵۵/G

رده‌بندی دهی: ۳۳۸/۴۷۹۱۰۹۵۵

شماره کتاب‌شناسی: ۵۴۹۱۳۰

ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری، جلد ۳، دامنه جنوبی البرز، استان‌های

تهران، البرز، قزوین و سمنان

نویسندگان: منصور قربانی و مؤگان صالحی یزدی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۵۸-۳۰-۶

ناشر: آراین زمین

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

نوبت چاپ: چاپ اول

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: دانش‌پژوه

ناظر چاپ: عبدالله طهماسبی

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان.

آدرس: بزرگراه حقانی شمالی - خروجی میدان کتابی - خیابان کوشا - پلاک ۶۵ - طبقه دوم غربی.

کد پستی: ۱۵۴۷۷۱۷۴۱۱ - تلفن: ۲۲۹۲۵۲۶۳ - ۲۲۹۲۵۲۷۱ - نمابر: ۲۲۹۲۵۲۷۱

Website: www.arianzamin.com

Email: arianzamin@arianzamin.com

حق چاپ برای انتشارات آراین زمین محفوظ است. برداشت بخشی از این مجموعه فقط با کسب اجازه انتشارات

آراین زمین امکان‌پذیر است.

سخنی درباره این نوشتار

من اینجا ریشه در خاکم
من اینجا عاشق این خاک از آلودگی پاکم
من اینجا تا نفس باقی ست می مانم
من از اینجا چه می خواهم، نمی دانم
امید روشنائی گر چه در این تیره گی ها نیست
من اینجا باز در این دشت خشک تشنه می رانم
من اینجا وزی آخر از دل این خاک با دست تهی گل بر می افشانم
من اینجا رزق آخر از ستیغ کوه چون خورشید سرود فتح می خوانم

«گزیده ای از اشعار فریدون مشیری»

روزگار پس دری است که طبیعت، فرهنگ، تمدن، هنر و زندگی مردم ایران زمین به مانند رنگین - همان تجلی بخشی با یک هویت مشخصی به نام هویت ایرانی برای جهانیان شناخته شده است. این هویت ملی با ریشه گرفتن از دانش و پیش، فرهنگ و هنر و اثرپذیری از طبیعت، علم و تاریخ و تمدن در هم پیوند خورده و ویژگی های مشترک یافته است و در طول پس از ۵۰۰۰ سال بر غنای این هویت افزوده شده و نقش ها آفریده است.

در این ۵۰۰۰ سال ویژگی های طبیعی، اقلیم، حالت زمین و مورفولوژی اثری ژرف بر روی مردمان و فرهنگ و تمدن آنها گذاشت است و در این گذر زمانی مجموعه های طبیعی و فرهنگی آن چنان در هم تنیده و جان، نیرو، هنر، صبر، طاقت، تحمل و دانش را در خود جمع کرده که حاصل آن فرهنگ و تمدن ایرانی گردیده است. در طول روزگاران، دل تپنده این تمدن یک دم از تپش، بهره دهی و اثرگذاری باز نمی ایستاده و به بخش های بزرگی از جهان نیز یاری رسانده است. البته در این رهگذر چند هزار ساله در برهه هایی از زمان دچار بلاهای بزرگ شده ولی آن چنان تدبیر، درایت و صبر به خرج داده که پس از آن کسی باورش نمی شده که این تمدن و فرهنگ از چنان بلایی رسته باشد.

در این راستا نه رواست و نه شایسته است که تمدن، فرهنگ، طبیعت، هنر و عظمت تاریخی این مرز و بوم برای ایرانیان و جهانیان امروز ناشناخته بماند و یا آن‌چنان که باید و شاید شناخته نشود و یا خدای ناکرده به گونه‌ای دیگر معرفی شود. در دو قرن اخیر فراوان دیده و شنیده شده که تمدن، فرهنگ، طبیعت و عجایب ایران از زبان و نوشته‌های بیگانگان و جهانگردان خارجی نقل شده است. طبیعی است که هرچه بیگانگان بی‌طرف و اندیشمند باشند باز هم نمی‌توانند این عظمت را به درستی بیان نمایند، هرچند که گاه غرض ورزی آنها نیز کم نبوده است. بنگریم به فیلم سیصد به کارگردانی زک اسنایدر.

چند فریبستن بر عظمت ایران و تنوع طبیعت و فرهنگ و تمدن آن و آموختن و آشنایی آن از سخن دیگران کاری است نه در خور ملت و اقوام بزرگ آن و نه در خور فرزندان دانشمندان و یا هم‌وطنانی که از ایران دور شده و در دیگر کشورهای جهان سکنی گزیده‌اند.

شوربختانه اندوه جانکاه همواره انسان اندیشمند و آگاه ایرانی را آزار می‌دهد وقتی که می‌بیند نسل‌های جوان عم از تحصیل کرده، دانشجویان، دانش‌آموزان و برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران آن‌ها آگاه کمی از جغرافیا، تاریخ، تمدن، هنر، طبیعت و پتانسیل‌های ایران دارند که گویی هزاران کیلومتر دورتر از ایران زندگی می‌کنند و هیچ خبری از ایران نمی‌گیرند. گاه - مانند آن‌قدر از طبیعت ایران بی‌اطلاع هستند که تمام ایران را کشوری با اقلیمی خشک و کویر تصور می‌کنند. جالب است بدانیم که گاه سرسبزی و زیبایی شمال ایران هم ناشناخته ماند - پسند به مناطق زیبا و دیدنی پراکنده در دیگر نقاط ایران زمین از جمله جنگل‌های زاگرس و زاگرس و سرسبزی‌های آنها و هزاران دره ژرف، از کوه‌های زاگرس، البرز، خراسان، هزار، شاهو و ... یا باغ‌های میناب و رودان و نخلستان‌های دالکی و برازجان، روستاهای فاریاب، تنگ‌زرد اهرم و زیبایی‌های کم‌نظیر کوهرنگ، آبشارهای بیشه، مارون و ...

غارهای علی‌صدر، قوری‌قلعه، نخجیر، کتله‌خور و ... و عظمت کویرها و هزاران مورد از این زیبایی‌های طبیعی و بی‌نظیر.

این مجموعه ده جلدی که حاصل ۳۰ سال سفر (مطالعاتی، پژوهشی، زمین‌شناسی، اکتشافی معادن، منابع انرژی و آموزشی) مدیریت مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آراین‌زمین (نگارنده اول) به تمام نقاط این مرز بوم، از کوه تا دشت، از شهر تا روستا، از صعود قله‌ها تا پیمودن دره‌های تنگ و فراخ، آشنایی با طبیعت، فرهنگ و هنر مردمان جای‌جای ایران بوده و همیشه در تمام مراحل انجام این فعالیت‌های محرابی و ایرانگردی نگاهی ایران‌شناسی در دل و جان داشته است را در این مجموعه تصویر کشیده است. نگارنده بر این باور بوده و هست که ما بهتر از هر کس دیگری در جهان می‌توانیم در دریای ژرف تمدن، فرهنگ، طبیعت، جغرافیا و هنر ایران بکاوییم و از ژرفی آن‌ها بر فرهنگی، هنر، تمدن، طبیعت و اقلیم را بیرون بیاوریم و در معرض نمایش جهانی بگذاریم زیرا که جان و خرد ما با سرشت گرم و سرد و سخت و نرم طبیعت ایرانیان آشناست چنان‌که گویی تمام پیکر طبیعی، فرهنگی، فیزیکی، معنوی و روح ما با این سرزمین و ویژگی‌های آن درهم تنیده شده است.

اهدافی که در تدوین این مجموعه مدنظر بوده است عبارت‌اند از:

۱- آشنایی هم‌وطنان از طبیعت کلی، جغرافیایی، جان‌گاز، فرهنگ، شهرها و استان‌های کشور و تاریخ و تمدن آنها و نیز جبران خلأ موجود اطلاعات فراگیر در این راستا به‌طور مصور و به‌روز که بتواند پاسخ‌گویی بخشی از نیازهای مخاطبان باشد.

۲- تأمین بخشی از نیازهای جهان امروز و ایران عزیز در عرصه ایران‌شناسی از دیدگاه گردشگری، در یک مجموعه فراگیر جهت آشنایی ایرانیان و جهانیان بخصوص جهانگردان و گردشگران هم‌وطن و خارجی از زیبایی‌های طبیعی و تاریخی و فرهنگی ایران.

اندیشه خلق چنین اثری در سال ۱۳۹۲ با نگارنده دوم سرکار خانم دکتر مژگان صالحی یزدی که از همکاران باذوق، دقیق و بردبار مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آراین‌زمین است مطرح و بر آن شد که کمر همت ببندیم و در نهایت مجموعه حاضر با عنوان ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری تدوین گردید.

در ابتدا قرار بود نام این مجموعه ایران‌شناسی: طبیعت، تمدن و جغرافیا با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری باشد، که به دلیل طولانی بودن عنوان آن خلاصه شد و نام ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری بر آن گذاشته شد. در این مجموعه ده جلدی گوشه‌هایی از تمدن و تاریخ و جغرافیای سراسر ایران از دیدگاه گردشگری بیان می‌گردد.

در تدوین این مجموعه تعدادی از همکاران آراین‌زمین ما را یاری داده‌اند: جناب آقای دکتر محمود ویسی که فزون بر یک زمین‌شناس آگاه شاعری نکته‌بین و عکاسی حرفه‌ای می‌باشد و در اغلب سفرهایی که نگارنده اول با هدف عکاسی از جاذبه‌های گردشگری داشته به عنوان همکار دلسوز همراه بوده و از جاذبه‌های دیدنی و پدیده‌های ایران هنرمندانه عکاسی نموده و همچنین نقشه‌های توپوگرافی تمامی استان‌ها را ترسیم کرده است.

جناب آقای مهندس محسن قربانی که جدا از اینکه یک زمین‌شناس مجرب و با پشت‌کار ستودنی است، یک ایران‌دوست و علاقه‌مند به ایران‌شناسی می‌باشد که همواره از پاره‌ای از استان‌ها، شهرها و مکان‌های طبیعی عکس تهیه کرده‌اند و گاه در جمع‌آوری بخشی از مطالب اولیه و تایپ آن‌ها ما را یاری نموده‌اند.

جناب آقای دکتر کیوان زند کریمی که علاوه بر تخصص فسیل‌شناسی، دستی بر موسیقی دارند و در تدوین چکیده‌ای بر موسیقی ایران ما را همراهی کرده‌اند.

سرکار خانم دکتر آذین آهی‌فر در ترسیم نقشه‌های زمین‌شناسی استان‌ها نگارندگان را یاری نموده‌اند.

جناب آقای مهندس محمدباقر اکبری همکار انتشارات آرین‌زمین که در بازخوانی و مرتب‌سازی مطالب و پالایش نوشته‌ها نقش آفرینی کرده‌اند.

مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین از همگی همکاران سپاسگزاری می‌کند و برای همه آنها آرزوی کامیابی و خدمت به ایران عزیز را از خداوند بزرگ طلب می‌کند.

شایان ذکر است که تمام هزینه‌های مربوط به تهیه و تدوین این مجموعه شامل سفرهای سه‌روزه، روستایی و طبیعت‌گردی برای عکاسی و نیز هزینه‌های چاپ و نشر و سایر هزینه‌ها توسط مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین تأمین و پرداخت شده است.

منصور قربانی

مدیر و بنیانگذار

مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین

جلد ۳: دامنه جنوبی البرز.....	۱
فصل چهارم: استان تهران.....	۵
۱-۴ مقدمه.....	۵
۱-۴-۱ اشاره‌ای به تاریخچه استان تهران.....	۷
۱-۴-۲ راه‌های ارتباطی استان تهران.....	۸
۱-۴-۳ آب و هوای استان تهران.....	۱۱
۱-۴-۴ گویش‌های مردم استان تهران.....	۱۱
۱-۴-۵ صنایع دستی استان تهران.....	۱۱
۱-۴-۶ به‌های گردشگری استان تهران.....	۱۳
۱-۴-۷ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان تهران.....	۱۳
۱-۴-۸ رستانه‌های تهران و شمیرانات.....	۱۳
۱-۴-۹ شهرستان‌های استان تهران.....	۹۸
۱-۴-۱۰ شهرستان فیروزکوه.....	۱۰۷
۱-۴-۱۱ شهرستان دماوند.....	۱۰۸
۱-۴-۱۲ شهرستان ورامین.....	۱۱۰
۱-۴-۱۳ شهرستان شهریار.....	۱۱۱
۱-۴-۱۴ جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان تهران.....	۱۱۳
۱-۴-۱۵ جاده‌های دیدنی استان تهران.....	۱۱۴
۱-۴-۱۶ منابع آبی استان تهران.....	۱۱۴
۱-۴-۱۷ کوه‌ها و دره‌های استان تهران.....	۱۱۶
۱-۴-۱۸ گیاهان و پوشش گیاهی استان تهران.....	۱۲۵
۱-۴-۱۹ جاذبه‌های زمین‌گردشگری (ژئوتوریسم) استان تهران.....	۱۲۶
۱-۴-۲۰ مورفولوژی استان تهران.....	۱۲۶
۱-۴-۲۱ چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان تهران.....	۱۲۶
۱-۴-۲۲ پدیده‌های زمین‌شناسی استان تهران.....	۱۲۸
۱-۴-۲۳ غارهای استان تهران.....	۱۳۱
فصل پنجم: استان البرز.....	۱۳۳
۱-۵ مقدمه.....	۱۳۳

۱۳۵.....	۱-۱-۵ اشاره‌ای به تاریخچه استان البرز.....
۱۳۵.....	۲-۱-۵ راه‌های ارتباطی استان البرز.....
۱۳۷.....	۳-۱-۵ آب و هوای استان البرز.....
۱۳۷.....	۴-۱-۵ گویش استان البرز.....
۱۳۷.....	۲-۵ جاذبه‌های گردشگری استان البرز.....
۱۳۷.....	۱-۲-۵ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان البرز.....
۱۳۸.....	۱-۱-۲-۵ شهرستان کرج.....
۱۴۱.....	۲-۱-۲-۵ شهرستان تالقان.....
۱۴۵.....	۳-۱-۲-۵ شهرستان ساوجبلاغ (هشتگرد).....
۱۴۶.....	۴-۱-۲-۵ شهرستان اشتهارد.....
۱۴۷.....	۲-۲-۵ جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان البرز.....
۱۴۷.....	۱-۲-۲-۵ جاذبه‌های استان البرز.....
۱۴۷.....	۲-۲-۵ منابع آبی استان البرز.....
۱۴۹.....	۳-۲-۵ ارتفاعات استان البرز.....
۱۵۰.....	۴-۱-۲-۵ پوشش گیاهی استان البرز.....
۱۵۱.....	۳-۲-۵ جاذبه‌های زمین‌گردشگری (ژئوتوریسم) استان البرز.....
۱۵۱.....	۱-۳-۲-۵ مورفولوژی استان البرز.....
۱۵۱.....	۲-۳-۲-۵ چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان البرز.....
۱۵۴.....	۳-۳-۲-۵ پدیده‌های زمین‌شناسی استان البرز.....
۱۵۴.....	۴-۳-۲-۵ غارهای استان البرز.....
۱۵۵.....	فصل ششم: استان قزوین.....
۱۵۵.....	۱-۶ مقدمه.....
۱۵۷.....	۱-۱-۶ اشاره‌ای به تاریخچه استان قزوین.....
۱۵۸.....	۲-۱-۶ راه‌های ارتباطی استان قزوین.....
۱۵۸.....	۳-۱-۶ آب و هوای استان قزوین.....
۱۵۸.....	۴-۱-۶ گویش‌های استان قزوین.....
۱۶۰.....	۵-۱-۶ صنایع دستی استان قزوین.....
۱۶۰.....	۲-۶ جاذبه‌های گردشگری استان قزوین.....
۱۶۰.....	۱-۲-۶ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان قزوین.....

۱۶۰.....	۱-۱-۲-۶ شهرستان قزوین.....
۱۹۴.....	۲-۱-۲-۶ شهرستان تاکستان.....
۱۹۵.....	۳-۱-۲-۶ شهرستان بوبین زهرا.....
۱۹۷.....	۴-۱-۲-۶ شهرستان آوج.....
۱۹۸.....	۵-۱-۲-۶ شهرستان آبیک.....
۱۹۸.....	۲-۲-۶ جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان قزوین.....
۱۹۸.....	۱-۲-۲-۶ جاده‌های استان قزوین.....
۱۹۸.....	۲-۲-۲-۶ منابع آبی استان قزوین.....
۲۰۰.....	۳-۲-۲-۶ کوه‌های استان قزوین.....
۲۰۰.....	۴-۲-۲-۶ دره‌های استان قزوین.....
۲۰۱.....	۵-۲-۲-۶ گیاهان و پوشش گیاهی استان قزوین.....
۲۰۱.....	۶-۲-۲-۶ جانوران استان قزوین.....
۲۰۱.....	۳-۲-۶ جاذبه‌های مین گردشگری (ژئوتوریسم) استان قزوین.....
۲۰۱.....	۱-۳-۲-۶ مورفولوژی استان قزوین.....
۲۰۲.....	۲-۳-۲-۶ چکیده از پژوهش‌های استان قزوین.....
۲۰۵.....	۳-۳-۲-۶ پدیده‌های زمین‌شناسی استان قزوین.....
۲۰۵.....	۴-۳-۲-۶ غارهای استان قزوین.....
۲۰۶.....	۵-۳-۲-۶ چشمه‌های آب‌گرم استان قزوین.....
۲۰۷.....	فصل هفتم: استان سمنان.....
۲۰۷.....	۱-۷ مقدمه.....
۲۰۹.....	۱-۱-۷ اشاره‌ای به تاریخچه استان سمنان.....
۲۱۰.....	۲-۱-۷ راه‌های ارتباطی استان سمنان.....
۲۱۲.....	۳-۱-۷ آب و هوای استان سمنان.....
۲۱۲.....	۴-۱-۷ گویش‌های مردم استان سمنان.....
۲۱۳.....	۵-۱-۷ پوشاک استان سمنان.....
۲۱۳.....	۶-۱-۷ صنایع دستی استان سمنان.....
۲۱۴.....	۷-۱-۷ سوغات استان سمنان.....
۲۱۴.....	۲-۷ جاذبه‌های گردشگری استان سمنان.....
۲۱۴.....	۱-۲-۷ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان سمنان.....

- ۲۱۴.....شهرستان سمنان ۱-۱-۲-۷
- ۲۲۶.....شهرستان شاهرود ۲-۱-۲-۷
- ۲۴۳.....شهرستان میامی ۳-۱-۲-۷
- ۲۴۴.....شهرستان دامغان ۴-۱-۲-۷
- ۲۵۷.....شهرستان گرمسار ۵-۱-۲-۷
- ۲۵۹.....شهرستان مهدی شهر ۶-۱-۲-۷
- ۲۶۱.....شهرستان سرخه ۷-۱-۲-۷
- ۲۶۲.....جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان سمنان ۲-۲-۷
- ۲۶۲.....جاده‌های استان سمنان ۱-۲-۲-۷
- ۲۶۷.....منابع آبی، رودخانه‌ها و سدهای استان سمنان ۲-۲-۲-۷
- ۲۷۱.....کوه‌ها و قله‌های استان سمنان ۳-۲-۲-۷
- ۲۷۲.....گیاهان و پوشش گیاهی استان سمنان ۴-۲-۲-۷
- ۲۷۶.....جانوران استان سمنان ۵-۲-۲-۷
- ۲۷۷.....مردم و زمین گردشگری (ژئوتوریسم) استان سمنان ۶-۲-۲-۷
- ۲۷۷.....مردم فولور استان سمنان ۱-۱-۲-۷
- ۲۷۹.....مردم و آداب و رسوم استان سمنان ۲-۳-۲-۷
- ۲۸۱.....پدیده‌های زمین‌شناسی استان سمنان ۳-۳-۲-۷
- ۲۸۲.....غارهای استان سمنان ۴-۳-۲-۷
- ۲۸۳.....منابع